

Astelinfo

A detailed microscopic image showing a dense network of white, fibrous hyphae. Numerous dark, spherical spores are scattered throughout, with a large, prominent cluster on the left side. The background is a textured, brownish-grey surface.

Asumisterveysliitto AsTe ry:n tiedotuslehti

2/2008

Ilman Eemeliä en olisi jaksanut

s. 4

Luottotietojen menetys ei ole maailmanloppu

s. 6

SISÄLTÖ

- 3 Homeperheiden terveydentilan ja elämänlaadun tutkimus laajenee
- 4 Neljän vuoden taistelu takana Ilman Eemeliä en olisi jaksanut elää
- 6 Marko Niiranen: Luottotietojen menetys ei ole maailmanloppu
- 8 Sisäilmaluokitus muuttuu havainnollisemmaksi
- 9 Kosteaa rakenne houkuttelee tuholaisia
- 10 Teemalomat 2008 ja 2009

Kesän 2008 teemalomat vietettiin Pajulahdessa reippaissa merkeissä.

- 11 **Palle Paksukaisnalle**
Sarjakuva, osa III
- 12 **Vertaistukiryhmä kantaa!**
Liity joukkoon täyttämällä palvelukortti tai ilmoittautumalla sähköpostilla.

AstelInfo

Asumisterveysliiton
tiedotuslehti 2/2008

ISSN 1796-640X (Painettu)
ISSN 1796-6418 (Verkkolehti)

Kannen kuva: Lattiasieni / Hannele Rämö

Lehti on luettavissa myös verkossa
osoitteessa www.asumisterveysliitto.fi

Osallistuthan tutkimukseen

MONET AsTe ry:n asiakkaat saavat syksyn aikana kyselylomakkeen vastattavakseen. Uudella kyselytutkimuksella selvitetään homeongelmista kärsivien elämäntilannetta ja terveyttä. Tutkimuksen tekijä, ympäristölääketiiteen dosentti **Tuula Putus** toivoo, että mahdollisimman moni tutkimukseen valituista vastaisi kysymyksiin, sillä entistä laajemman tiedon saanti on tärkeää. Tutkimustulosten avulla voidaan vaikuttaa myös yhteiskunnan asenteisiin ja päätöksentekoon.

TUTKIMUKSEN tarkoituksena on selvittää aikaisempaa monipuolisemmin homeongelmista kärsivien terveydentilaa, sosiaalista elämää ja altistumisen vaikutuksia elämänlaatuun. Huomiota kiinnitetään myös kodin ulkopuolella tapahtuvaan oireiluun esimerkiksi julkisissa rakennuksissa, liikennevälineissä.

Vastaavanlainen kyselytutkimus toteutettiin edellisen kerran vuonna 2002 saman tutkijan toimesta Asumisterveysliitto Aste ry:n asiakasperheille. Tutkimus oli osana aineistoa, jonka avulla onnistuttiin vaikuttamaan lainsäädäntötyöhön korjausavustuslain uudistamiseksi terveyshaitan poistamiseksi.

SISÄILMALUOKITUKSEN UUDISTUS

Sisäilmayhdistys ja Rakennustietosäätiö uusivat parhaillaan vuonna 2001 ilmestynyttä sisäilmastoluokitusta havainnollisemmaksi. Luokitus toimii jo ohjenuorana toimitilarakentamisessa, mutta laatijat toivovat sen hyödyntämistä laajemmin myös asuintalojen rakentamisessa.

Sisäilmastoluokitus 2000 on otettu laajasti käyttöön rakennusalaalla ja siitä on jo paljon käyttökokemuksia toimitilarakentamisessa. Luokituksen uusi-
misen tavoitteena on vähentää tulkintaerimielisyyksiä ja niistä syntyneitä riitajuttuja.

Vaikka luokituksen avulla rakennushankkeen osapuolet ovat pystyneet sopimaan hyvän sisäilmaston tavoitteista, kokemukset ovat paljastaneet myös puutteita. Sisäilmayhdistyksen toiminnanjohtaja **Jorma Säteri** toivoo, että asuinrakentamisessakin huomioitaisiin enemmän sisäilman laatu. Toimitilapuolella hyvä sisäilma on myyntivaltti. Myös asunnon ostajien tulisi osata vaatia parempaa sisäilmaa, mutta olla myös valmis maksamaan vähän enemmän esimerkiksi siitä, että asunnon lämpöolot pysyvät tasaisina ympäri vuoden.

Pientalopuolella rakentajat haluavat toteuttaa parempaa sisäilmaa kuin määräykset edellyttävät. Tässä toteutuu se, että omalle perheelleen rakentamisessa laatuun kiinnitetään enemmän huomiota.

Hannele Rämö
Toiminnanjohtaja
Asumisterveysliitto AsTe ry
hannele.ramo@asumisterveysliitto.fi

Julkaisija
Asumisterveysliitto AsTe ry
Kaivokatu 5-7, 18100 Heinola
Puh. (03) 877 540
Fax (03) 877 5450
info@asumisterveysliitto.fi

Päätoimittaja
Eeva Strömmer
Aste ry:n hallituksen puheenjohtaja
eeva.strommer@asumisterveysliitto.fi

Toimitus
Leena Johansson

Graafinen suunnittelu
Päivi Kaikkonen
K-Systems Contacts Oy, Heinola

Paperi Cyclus print on valmistettu lajitellusta kierrätyspaperista ja sille on myönnetty joutsenmerkki.

Paino Ecapaino Oy, Lahti

Raha-automaattiyhdistys tukee
Asumisterveysliiton toimintaa.

Homeperheiden terveydentilan ja elämänlaadun tutkimus laajenee

Kyselylomakkeen saa syksyn aikana tuhat Asumisterveysliiton asiakasta.

Homeongelmista kärsivien elämäntilannetta ja terveyttä ryhdytään selvittämään laajalla tutkimuksella, jossa tuhat Asumisterveysliiton asiakasta saa syksyn aikana kyselylomakkeen sähköpostiinsa.

Tutkimuksen tekijä, ympäristölääketiendeen dosentti **Tuula Putus** toivoo, että mahdollisimman moni tutkimukseen valituista vastaisi kysymyksiin, sillä entistä laajemman tiedon saanti on tärkeää.

– Tarkoitus on selvittää aikaisempaa monipuolisemmin homeongelmista kärsivien terveydentilaa, sosiaalista elämää ja altistumisen vaikutuksia elämänlaatuun. Alkavassa tutkimuksessa havainnoidaan myös kodin ulkopuolista vaikutusta, esimerkiksi oireilua julkisissa rakennuksissa, liikennevälineissä ja ulkoilmassa, Putus kuvaa.

Koko elinympäristö voi altistaa

Tutkimuksen laajentamisen taustalla on se, että altistuminen homeille ja sitä seuraava sairastelu vaikuttavat elämään kokonaisvaltaisesti. Homeasunnossa asunut ja altistunut saattaa herkästi oireilla myös muualla elinympäristössään eli vaikutus elämänlaatuun on luultua laajempi.

– Lisäksi alkavassa tutkimuksessa selvitetään entistä tarkemmin kyselyyn osallistuvien terveystilannetta. Kysytään myös muista mahdollisista sairauksista, vakavistakin, kuten syövä, nivelvaivat, reuma, yleiset oireet, Tuula Putus luettelee.

Hän toivoo, että mahdollisimman moni kyselyyn osallistuja vastaisi sähköisessä muodossa, jotta tulosten talentaminen helpottuisi.

Kysely toteutetaan tänä syksynä, ja tavoitteena on, että aineiston yhteenvedo valmistuu jo alkavan talven aikana.

Edellisestä tutkimuksesta hyviä uutisia

Vastaava kyselytutkimus tehtiin edellisen kerran vuonna 2002, mutta pienemmällä osallistujamäärällä. Tuolloin kyselyn kohteena oli 50 Asumisterveysliiton asiakasperhettä.

Täytetyn lomakkeen palautti 33 perhettä (66 %). Jotkut vastaamatta jättäneistä ilmoittivat, etteivät he pysty vastaamaan, koska asia on vielä liian tuore ja ahdistava.

Tietoja saatiin kuitenkin 38 asunnosta, koska neljällä perheellä oli ollut kaksi tai useampia ongelma-asuntoja.

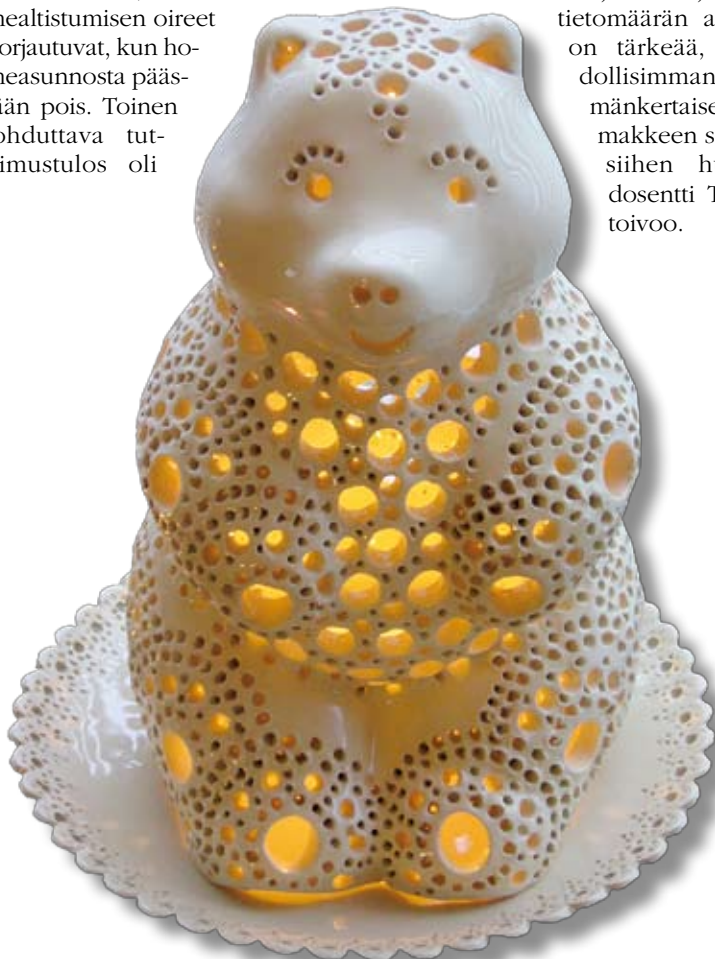
– Edellisen tutkimuksen iloinen uutinen oli se, että homealtistumisen oireet korjautuvat, kun homeasunnosta päästään pois. Toinen lohduttava tutkimustulos oli

se, että lapset paranevat vanhempiaan nopeammin homeiden aiheuttamista terveysongelmista.

Kolmanneksella aikuisista ja puolella lapsista nykyinen terveydentila oli paljon parempi tällä hetkellä verrattuna tilanteeseen, jolloin asumisterveysongelma oli pahimmillaan.

Lasten toipumiskyky on ilmeisesti luontaisesti parempi kuin aikuisten, vaikka monet lapsista olivat koko varhaislapsuutensa asuneet ongelmarakennuksissa. Vain muutamilla vastaajilla terveydentila oli jatkuvasti huonontunut.

– Tässä alkavassa tutkimuksessa etsimme vastaavanlaisia havaintoja, mutta laajemman ja syvemmän tietomäärän avulla. Siksi on tärkeää, että mahdollisimman moni tämänkertaisen kyselylomakkeen saaja vastaisi siihen huolellisesti, dosentti Tuula Putus toivoo.

”Ilman Eemeliä en olisi jaksanut elää”

Jyväskyläläinen yksinhuoltaja Satu Paananen muutti vuoden 2003 vaihtuessa uuteen, omaan rivitalokotiin. Helmikuussa Paanaselle syntyi terve poika, Eemeli.

Vain kahden viikon ikään ehtinyt Eemeli alkoi sairastaa. Tuli iho-oireita, hengitysoireita, krooninen korvatulehduskierte, ruoka-aineallergiat, jne. Itkua ja valvomista riitti yöstä toiseen.

– Yöt pitelin poikaa käsistä, jottei tämä raapisi itseään täysin verille, ja itkin, kertoo Satu Paananen.

Perhe asui asunnossa puolitoista vuotta, jonka aikana sekä pojan että äidin terveydentila heikkeni jatkuvasti.

– Elin kuin sumussa, miettiessä kuka olen, en ollut enää sellainen kuin ennen. Satu Paananen on ammatiltaan fytonomi ja työskennellyt luontaistuotealalla 11 vuotta. Hän ottikin yhteyttä tuttuun luontaisterapeuttiin **Teuvo Rantalaan**, joka testaa virtsasta mahdollisia sairauksien aiheuttajia.

– Rantalan tekemien tutkimusten perusteella pääsimme homemyrkköjen jäljille. Virtsassa oli homeita, säteilyä ja liuotinaineita. Asunnosta löytyi paha kosteusvaurio, rakenteissa oli 92-prosenttinen kosteus, muistelee Paananen totuuden paljastumista.

Kun terveystarkastaja määräsi Paananen asunnon asumiskieltoon, alkoivat terveydellisten vaikeuksien lisäksi taloudelliset ongelmat.

– Emme saaneet kaupungin vuokra-asuntoa, koska velkainen asunto katsottiin omaisuudeksi. Jouduimme siis etsimään yksityisiltä markkinoilta kalliin vuokra-asunnon.

Oireet jatkuvat muutosta huolimatta

Eemelin oireilu ei päättynyt homeisesta kodista pois muuttoon vaan sairaudet olivat muuttuneet pysyviksi ja tilanne räjähti käsiin muuton jälkeen.

– Kun tiesin oireiden syyn, tunnistin itsessäni oireet. Mielenterveysongelmat saivat selityksen, en ollutkaan

”pimahtanut” vaan jatkuvassa ”home-myrkkypölyssä”. Olin sanomattoman väsynyt – univelkaa oli paljon, olin välillä raivoissani ja avuton. Tuntui, ettei kukaan tai mikään taho pysty eikä edes halua auttaa pyynnöistä huolimatta, Paananen kuvaa tilannettaan.

– Sitten alkoi valvominen Eemelin hengitysvaikeuksien vuoksi, valvoin ja kuuntelin. Meille myönnettiin sairaalasta lupa mennä suoraan osastolle, kun tilanne vaatii. Niin lähdettiin monet kerrat yölläkin sairaalaan spiiralaitteeseen, kun Eemelin hengitys lakkasi ja poika oli todellisessa hengenvaarassa.

– Eemeliä on hoidettu syntymästä asti homeopatialla, vyöhyketerapialla ja annettu lisäravinteita, rasvahappoja ja antioksidantteja. Nyt kun homealvistus poistui, alkoivat hoidotkin toimia normaalisti. Vähitellen astman, jatkuvien korvatulehdusten, keuhkoputkentulehdusten ja ihottuman oireet helpottuivat, kun myrkköjä häädettiin homeopatialla elimistöstä pois.

Hoitotavat vastakkain

Vaikka hoidon lopputulos oli hyvä, ja Eemeli on tällä hetkellä elämäänsä tyytyväinen 5-vuotias vesseli, joutui Satu-äiti vastakkain koululääketieteen kanssa. Homeopaattisiin hoitoihin turvautuminen kun tulkittiin virallisessa terveydenhoitojärjestelmässä hoidosta kieltäytymiseksi, vaikkei muusta hoidosta tai lääkkeitä kieltäytyttykään kuin antibiooteista, jotka olisivat vienneet viimeisetkin vastustuskyvyn rippeet pieneltä vauvalta.

– Näin käy usein kun hoidetaan vain oireita, eikä syytä.

Paananen sai lopulta yhteiskunnalta apua, perhetyöntekijän kolmen viikotunnin verran asioiden hoitoa varten. Sitä ennen piti kuitenkin käydä vielä alempana, sillä pienen pojan yksinhuoltajaäiti oli kuluttanut itsensä loppuun.

– Rahatkin olivat loppu, apua ei tullut pyynnöistäni huolimatta mistään, joten lopulta kävelin itse sairaalaan ja ilmoitin etten enää jaksa. Kukaan ei ollut siihen mennessä ot-

tanut minua todesta.

Käräjäoikeus hylkäsi vaatimukset

Satu Paananen taisteli myös oikeusosalissa asunto-osakeyhtiötä vastaan asuntonsa remontoinnista. Kesäkuussa 2007 Paananen hävisi jutunsa käräjäoikeudessa, ja kävi ilmi, että hänen oma oikeusavustajansa oli perustanut vaatimuksensa pykäliin, joita ei lainkaan löydy Suomen laista. Hävityn oikeuskäsittelyn jälkeen Paananen kirjoitti Internetin hakukoneeseen sanat: homeasunnot oikeudessa.

Tämän haun perusteella löytyi yhteys Asumisterveysliittoon, jossa **Hannele Rämö** ryhtyi hoitamaan tilannetta eteenpäin ja asianajaja **Raija Himbergin** avulla Paanasen häviämä oikeusjuttu vietiin edelleen hovioikeuteen.

– Ensimmäistä kertaa minusta tuoloin tuntui, että on olemassa joku, joka ottaa tosissaan, ymmärtää ja pystyy auttamaan, Paananen kuvaa suurta helpotusta.

Vaikka oikeusprosessi on edelleen kesken, neljän vuoden taistelusta voi jo tehdä jonkinlaisen yhteenvedon.

– Luottamus on mennyt hyvinvointivaltioon ja sen sosiaaliturvaan. Normaali puhelut ja avun pyytäminen eivät auta mitään. Apua saa vasta, kun uhkaa tappaa itsensä tai sekoaa oikeasti, kuvaa Paananen, ja sanoo tulleensa varovaiseksi ja menettäneensä luottamuksen moniin ihmisiin.

Vertaistuesta iso apu

Vaikeita vuosia muistellessaan Satu Paananen huomaa, että lapsen terveyden ja elämän puolesta taisteleminen siirsi syrjään itsestä huolehtimisen. Muun muassa siksi voimat loppuivat.

– Yksin lapsen kanssa elävällä ei oikein ole muuta mahdollisuutta. Ilman Eemeliä en olisi selvinnyt, enkä ilman ihania ystäviä, hän miettii Asumisterveysliiton teemalomalla.

– Siinä pahimmassa vaiheessa tällaista vertaistukea olisi tarvinnut. Silloin, kun oli pelkkä viha päällä. Eräänlaista terapiaa oli myös viime

talvena televisiossa esitetty *Home-loukku*-dokumenttisarja.

– Nauhoitin kaikki jaksot ja katsoin ne sopivan tilaisuuden tullen, itkin ja purin omaa tilannettani.

Vaikka luottamus yhteiskunnan apuun ja moniin ihmisiin on mennyt, todelliset ystävät ovat jääneet jäljelle. Satu Paananen voikin vihdoin kuvata kulunutta vuotta ajaksi, jolloin on voinut elää taas täysillä ja nauttia siitä, että on oma iloinen itsensä, terveen ja reippaan Eemeli-pojan äiti.

– Kun on tähän asti selvitty, selvittää ihana mistä vaan! Se vasta on hieno tunne!

Satu ja Eemeli Paananen voivat taas nauttia elämästä, vaikka taistelu omasta kodista ei vielä ole ohi. Eemelin sairastumisen syyt löytyivät luontaisterapeutin tekemien testausten perusteella.

”Luottotietojen menetys

Talous- ja velkaneuvoja Marko Niiranen kehottaa laittamaan velat tärkeysjärjestykseen oman elämän perusteiden pelastamiseksi.

– Hankalassa velkatilanteessa pitäisi laittaa velat tärkeysjärjestykseen. Eli esimerkiksi kulutusluoton voi antaa mennä perintään, jos siten pelastaa oman asuntonsa maksamalla vuokran. Ja ensin kannattaa maksaa pois sellaiset pikkulaskut, joista voi seurata oikeudenkäyntivaihe.

Näin opastaa Espoon kaupungin talous- ja velkaneuvoja **Marko Niiranen**. Hän pitää huolestuttavana sitä, että rahaa saa nykyään liian helposti. Velkaa suorastaan tyrkytetään lehdissä, ulkomainoksissa, televisiossa ja Internetissä.

– Pahimpia ovat postimyyntifirmojen yksityislainat. Rahaa voi saada tuhansia euroja ilman minkäänlaisia takaajia tai vakuuksia. Lainaehdot ovat piilossa linkkien takana, ja pientä tekstiä on paljon.

Tällaisen kulutuslainan todellinen vuosikorko nousee yli 30 prosenttiin.

– Jos jostain syystä joutuu turvautumaan pikalainaan, kannattaa mieluummin hakea pankin käyttöluottoa. Sen korko on suhteessa paljon inhimillisempi, noin 11–16 prosenttia, Niiranen neuvo.

Satojen prosenttien korot!

Ehkä vielä pahempia luottoansoja ovat tekstiviestivipit. Rahaa voi saada välittömästi 50–400 euroa, mutta se on maksettava takaisin nopeasti, yleensä kahdessa viikossa.

– Jos summa ja sen kulut jäävätkin maksamatta, ja lisälainaa joutuu ottamaan vanhan velan päälle, kierre on valmis ja vuosikorko saattaa kivuta jopa 800 prosenttiin.

Talous- ja velkaneuvoja Marko Niiranen suhtautuu epäillen myös pankkien lainaturvavakuuksiin.

– Se on pankkien uusi keino kerä-

Lehtikuva

tä rahaa nyt kun lainojen marginaalit on vedetty alhaiselle tasolle. Käytäntö on osoittanut, että hyvin tiukkojen lainaturvaehtojen vuoksi vakuudesta on harvoin asiakkaalle todellista hyötyä.

Pankit ja muut velkojat myyvät entistä useammin saatavansa perintätuotoille. Esimerkiksi pankeissa on yleinen käytäntö, jossa saatavat kirjaetaan luottotappioksi ja velka myydään eteenpäin.

– Perinnästä on tullut kannattavaa liiketoimintaa, sillä yhtiö voi ostaa velan itselleen 4–6 prosentilla, mutta saa oikeuden periä koko summaa.

Ulosotto on vahva prosessi

Pikavippien tarjoamisen into perustuu osaltaan siihen, että ulosotto on Suomessa raju prosessi. Elämiseen jää ulosmittauksen jälkeen vähän rahaa.

– Sosiaalietuuksia ei kuitenkaan ulosmitata vaan suoritukset otetaan palkasta, eläkkeestä tai sairaus- ja työttömyyspäivärahasta. Lähtökohtaisesti suoritus on kolmasosa nettotulosta.

Menoja ei pääsääntöisesti huomioida, ja tässä kohtaa homeloukkuu joutuneiden asema on vielä muita huonompi.

ei ole maailmanloppu”

– Esimerkiksi toimeentulotuessa ei huomioida asumiskelvottomaksi todettun asunnon kuluja, ainoastaan asuinpaikan kulut. Tämä vielä lisää monen talousvaikeuksia, Niiranen kuvaa.

Hän muistuttaa kuitenkin myös yhdestä helpotuksesta ulosottomääräyksiin. Normaalia koti-irtaimistoa ei takavuosikymmenten tapaan enää ulosmitata. Vielä 1990-luvun puolivälissä asunnosta voitiin viedä ulosotossa huonekalutkin.

Kaikki selviytymiskeinot käyttöön

Edellä mainitussa viidakossa taistelee

Esimerkki perintäkuluista

Lasku, esimerkiksi tekstiviestivippi	50 €	01.10.2005
Velkojan maksukehotus	5 €	15.11.2005
Velkojan maksukehotus	5 €	01.12.2005
Perintätoimiston maksukehotus	21 €	01.01.2006
Perintätoimiston maksukehotus	21 €	15.01.2006
Perintätoimiston maksukehotus	21 €	01.02.2006
Oikeudenkäyntikulut	220 €	01.05.2006
Ulosottomaksu (varaton)	7 €	01.08.2006
Perintätoimiston maksukehotus	21 €	01.05.2007
Maksut ulosottoon	40 €/kk,	01.10.2007
josta ulosottokulut 7 €/kk,	yht. 84 €	
Laskuille kertynyt viivästyskorko (9,5 %)		
1.10.2008 saakka	70 €	
Loppusumma	575 €	

yhä useampi suomalainen. Erityisesti ns. pikavipit johtavat entistä useammin velkakierteeseen. Velkaneuvontaan otetaan yhteyttä yleensä liian myöhään eli siinä vaiheessa, kun kasaantuneista maksuongelmista ei enää löydy tietä ulos.

– Keinoja on olemassa jo ennen tätä. Yksi niistä on reilu neuvottelu velkojien kanssa. Tosin rahoitusvaihtoehtoja on vähän. Myös kirkon ja Punaisen Ristin apuun kannattaa yrittää tukeutua. Esimerkiksi diakoniarahastoista on autettu tuhansia velkaantuneita pahimman yli, Niiranen rohkaisee.

– Ja sitten se vanha totuus: ei suuret tulot vaan pienet menot. Kannattaa miettiä, missä voi säästää ja mistä saisi lisätuloja. Kirpputorit, huutokaupat, osto ja myynti kannattaa hyödyntää.

Niiranen listaa pienten menojen alle myös ruokaostosten keskittämisen, vanhenevalla päiväyksellä merkityt ns. punalapputuotteet, ruokatarvikkeiden keräämisen ja kasvattamisen sekä ruuan itse valmistamisen.

– Tavaroita kannattaa korjata eikä heittää heti pois. Ja pitäisi muistaa myös se, että köyhällä ei ole varaa ostaa halpaa. Itselläni on laadukas takki, joka kyllä oli hankintahinnaltaan suhteellisen kallis, mutta on kestänyt hyvässä kunnossa jo yli kymmenen vuotta, Niiranen kuvaa.

Faktaa

- Suomen Asiakastieto Oy ylläpitää luottotietorekisteriä, johon kerätään maksuhäiriömerkinnät. Merkintä voi vaikeuttaa esimerkiksi luoton saamista, puhelinliittymän avaamista, vuokra-asunnon hakemista tai työuraa. Myös vakuutuksen saaminen voi olla hankalaa.
- Luottotietorekisteriin ei joudu tietämättään, sillä velallinen saa postissa ilmoituksen, jos luottotietoihin on tullut ensimmäinen merkintä.
- Useimmat merkinnät pysyvät kolme tai neljä vuotta. Merkinnän poistuminen ei vaikuta velan perittään, ja samasta velasta voi tulla useita merkintöjä. Jos velkaa ei pysty maksamaan ulosotossa, seuraamuksena on varattomuusmerkintä.
- Velan maksaminen ei poista merkintää, mutta velallinen voi tehdä ns. rinnakkaismerkinnän.
- Omat luottotietonsa voi tarkistaa maksutta kerran vuodessa Suomen Asiakastieto Oy:stä.

Sisäilmastoluokitus muuttuu havainnollisemmaksi

Sisäilmastoluokitus 2000 on otettu laajasti käyttöön rakennusalalla, ja siitä on paljon käyttökokemuksia toimitilarakentamisessa.

Vaikka luokituksen avulla rakennushankkeen osapuolet ovat pystyneet sopimaan hyvän sisäilmaston tavoitteista, kokemukset ovat paljastaneet myös puutteita.

– Luokitus on paikka paikoin liian yksityiskohtainen ja osittain myös vaikeasti tulkittava. Sitä aiotaan selkeyttää, jotta välttyttäisiin tulkintaerimielisyyksiltä ja riitajutuilta. Nykyään mennään liian kaavamaisesti eli järjestelmät lyödään lukkoon, eikä niitä säädetä myöhemmin uudelleen, kuvaa Sisäilmayhdistyksen toiminnanjohtaja **Jorma Säteri**.

Säteri toivoo, että myös asuinrakentamisessa, kerrostalojen ja vuokratalojen rakentamisessa huomioitaisiin enemmän sisäilman laatu.

– Toimitilapuolella hyvä sisäilma on myyntivaltti, mutta harvoin kerrostalorakentaja tarjoaa paremman sisäilmaluokan asuntoja. Taustalla on varmasti se, että asuntojen hinnat nousevat jo muutenkin korkeiksi. Asukkaiden tulisi osata vaatia parempaa, mutta olla myös valmiita maksamaan vähän enemmän erimerkiksi siitä, että asunnon lämpöolot pysyvät tasaisina ympäri vuoden, Säteri pohtii.

Pientalorakentajat ovat asia erikseen, he tekevät jopa parempaa sisäilmaa kuin määräykset edellyttävät, sillä itselle rakentamisessa laatuun kiinnitetään enemmän huomiota.

Terveys ja viihtyvyys tärkeimmät tavoitteet

Sisäilmastoluokituksen uudistaminen helpottaa muun muassa suunnittelijoiden työtä, sillä tulevassa luokituksessa vähennetään merkittävästi sopimuksiin kirjattavien suureiden määrää.

Sisäilmastoluokat 2008

S1: Yksilöllinen sisäilmasto

Tilan sisäilman laatu on erittäin hyvä eikä tiloissa ole havaittavia hajuja. Sisäilmaan yhteydessä olevissa tiloissa tai rakenteissa ei ole ilman laatua heikentäviä vaurioita tai epäpuhtauslähteitä. Lämpöolot ovat viihtyisät eikä vetoa tai yllämpenemistä esiinny. Tilan käyttäjä pystyy yksilöllisesti hallitsemaan lämpöoloja. Tiloissa on niiden käyttötarkoituksen mukaiset

Sisäilmayhdistys ja Rakennustietosäätiö uusivat parhaillaan vuonna 2001 ilmestynyttä sisäilmastoluokitusta. Luokitus toimii jo ohjenuorana toimitilarakentamisessa, mutta laatijat toivovat sen hyödyntämistä laajemmin myös asuintalojen rakentamisessa.

Jorma Säteri

– Mukaan on tarkoitus jättää vain sellaiset, joilla on merkitystä terveydelle ja viihtyvyydelle, joihin voidaan vaikuttaa suunnittelun ja rakentamisen keinoin, ja jotka voidaan kohtuukustannuksin todeta valmiista rakennuksesta.

Näillä kriteereillä jäljelle jäävät lämpötila, ilman liikenopeus, hiilidioksidipitoisuus ja radonpitoisuus. Lisäksi uusina mukaan otetaan akustiikka ja valaistus.

– Aiemmin tavoitearvoina esitetyt epäpuhtauspitoisuudet (esimerkiksi formaldehydi, VOC:t ja pienhiukaset) korvataan vaatimuksilla käyttä M1-luokan rakennusmateriaaleja ja

erittäin hyvät ääniolosuhteet ja hyviä valaistusolosuhteita tukemassa yksilöllisesti säädettävä valaistus.

S2: Hyvä sisäilmasto

Tilan sisäilman laatu on hyvä eikä tiloissa ole häiritseviä hajuja. Sisäilmaan yhteydessä olevissa tiloissa tai rakenteissa ei ole ilmanlaatua heikentäviä vaurioita tai epäpuhtauslähteitä. Lämpöolot ovat hyvät. Vetoa ei yleen-

tuloilmasuodattimia. Tämä ehkäisee suositusten väärinkäyttämistä, sillä vertailussa on ollut epäselvyyksiä.

Puhtausvaatimuksia on vierastettu työmailla

Rakennustöiden puhtausluokitus kuuluu myös sisäilmastoluokituksen piiriin. Luokituksen tavoitteena on varmistaa, että tilat ovat puhtaat silloin kun ne luovutetaan käyttäjälle eikä sisäilmaan myöhemmin kulkeudu rakennusvaiheesta peräisin olevia epäpuhtauksia.

– Puhtausvaatimuksia on työmailla vierastettu, mikä on osittain johtunut vaatimusten liiallisesta yksityiskohtaisuudesta. Niissä ei ole otettu huomioon työmaiden erityispiirteitä, Säteri arvioi.

Uusissa ohjeissa määritellään tavoitteet rakennuksen puhtaudelle ja annetaan menetelmä puhtauden arviointiin, mutta myös mahdollisuus päättää työmaalla siitä, miten vaatimukset täytetään.

– Rakennusaikaisten epäpuhtauksien pääseminen sisäilmaan on estettävä puhtausluokan P1-ilmanvaihtotöillä. Lisäksi on huolehdittava siitä, että sisäilmaan yhteydessä oleviin tiloihin ei ole jäänyt pölykertymiä.

Rakennuksen puhtaus tulee tarkastaa sekä ennen ilmanvaihtokokeiden tekemistä että luovutusvaiheessa.

Tarkastusmenetelmien (silmämääräinen tarkastaminen sekä pinnoilta otettavat pölynäytteet) määrittelyminen tarkasti ehkäisee lisäksi tilannetta, jossa eri osapuolten silmät näkevät puhtauden eri tavoilla.

sä esiinny, mutta yllämpeneminen on mahdollista kesäpäivinä. Tiloissa on niiden käyttötarkoituksen mukaiset hyvät ääni- ja valaistusolosuhteet.

S3: Tyydyttävä sisäilmasto

Tilan sisäilman laatu ja lämpöolot sekä valaistus- ja ääniolosuhteet täyttävät rakentamismääräysten vähimmäisvaatimukset.

Kosteaa rakenne ja epäsiisteys houkuttelevat tuholaisia

Kosteus- ja homevaurioista kärsivät rakennukset ovat myös erilaisten tuholaisten lempipaikkoja. Tuholais-tilannetta on alan asiantuntijan mukaan syytä tarkkailla säännöllisesti.

Lämmin, kostea ja todennäköisesti ravintoa tarjoava sisätila sopii hyvin monille tuholaisille. Kutsumattomat vieraat saattavatkin aiheuttaa ongelmia sekä talon rakenteille että sen asukkaille.

Jos ilman kosteus lisääntyy puutteellisen tuuletuksen tai rakenteellisen vesivaurion vuoksi, pääsevät home- ja lahottajasienten itiöt itämään. Homekasvustot houkuttelevat hyvin pian paikalle niitä ravintonaan käyttäviä hyönteisiä ja punkkeja.

Lisäksi puurakenteiden kostuminen esimerkiksi vesivaurioissa käynnistää lahottajasienten kasvun, ja houkuttelee paikalle luonnossakin lahoavaa puuainesta hajottavia hyönteisiä.

– Hyönteiset eivät ole tärkeimpiä

allergian aiheuttajia sisätiloissa, mutta niiden jätökset, siipisuolet, toukkakarvat ja muut osaset ovat allergisoivia. Myös kovakuoriaisten kitiinikuori ja hyönteisten eritteet ovat ihmiselle haitallisia, luettelee hygieniasiantuntija **Lasse Jansson** Haittaeläintorjunta Oy:stä.

Vanha vaiva vai aktiivinen kuoriainen?

Suurimmat tuhot puurakenteissa saavat meillä aikaan kovakuoriaiset rakentelemalla niihin käytäviä. Tuhohavaintojen jälkeen tulee ensiksi selvittää, onko kyseessä tämänhetkinen ongelma vai menneisyydessä tuhoja aiheuttanut, mutta jo poistunut tuholaishäiriö.

– Rakenteiden koputtelu ei ole luotettava keino, sillä yleensä käytävät ovat niin suuria, että uloste- ja syömäpurua riittää lähes loputtomiin. Yksi tapa selvittää asia on teipata vioittunut alue. Jos teippiin syödään reikiä, on kyseessä aktiivinen alue, Lasse Jansson neuvoo.

Suomessa kotitalouksien yleisimpiä tuholaisia ovat sokeritoukat, turkiskuoriaiset ja jyräjät.

– Yleensä tuholaishäiriön tarvitsee kasvaa suureksi ennen kuin niistä tulee ihmiselle haitallisia. Tässä tapauksessa niiden hävittäminenkin muodostuu vaikeaksi, ja on suositeltavaa ottaa yhteyttä alan ammattilaiseen, Jansson muistuttaa.

Yleinen siisteys on ennaltaehkäisyä

Paitsi sisä- myös ulkotilat on syytä pitää kunnossa, jos haluaa ennaltaehkäistä tuholaishäiriöitä. Seinänvierustan kasveja ei saisi päästää rehottamaan, sillä varsinkin jyräjät elävät mielellään risukoissa ja pensaikoissa.

Nurmikko tulisi pitää matalana ja hoidettuna. Erittäin tärkeää on, että noin puolen metrin levyinen kaistale talon sokkelin ympäriltä pidetään vapaana kasvustosta. Siten eläimet eivät löydä olinpaikkoja talon välittömästä läheisyydestä.

– Kaikenlaiset piilopaikat kuten halkeamat ja kolot ovat suotuisia haittaeläinten leviämiseksi. Alueen siistinä pitäminen helpottaa tuliskin ottaa huomioon jo rakennusvaiheessa, Jansson opastaa.

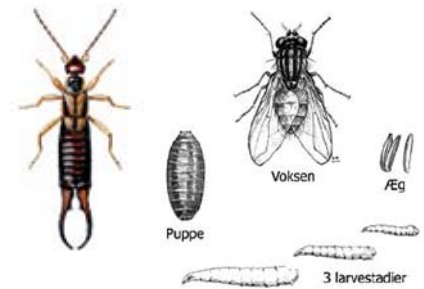
Asuntovieraita

- Sokeritoukka
- Kotisirkka
- Tomutäi/kirjatäi
- Kärpäset
- Muurahaiset

Puuainestuholaisia

- Hevosmuurahainen
- Hirsikytry
- Papintappaja
- Tupajumi
- Hirsijumi
- Kuolemankello

Teemalomat 2008

Liikuntakeskus Pajulahti, Nastola

"Meillä kaikilla oli hauskaa!"

Kuvat:
Pirjo Halme-Hoffren,
Ilkka Kojo

"Leikki piristää."

"Erätulilla letun paistossa."

TEEMALOMAT 2009

Ensi vuoden Teemalomien haku-aika on alkanut. Teemalomat järjestetään yhteistyössä Lomakotien Liitto ry:n kanssa.

Lomat on tarkoitettu asumisterveysongelman kohdanneille perheille. Vuoden 2009 teemalomat järjestetään Liikuntakeskus Pajulahdessa. Pajulahti on Nastolassa toimiva liikunta- ja vapaa-ajankeidas.

Lomaohjelma koostuu asiantuntija luennoista sekä koko perheen liikunnallisesta ohjelmasta.

Teemalomilla asiantuntijat luennovat mm. kosteus- ja homevaurioista, lainsäädännön soveltamisesta, tervey-

destä sekä velka- ja talousasioista. Lomalaiset saavat heiltä konkreettista ja oikeaa tietoa. Asiantuntijoiden kanssa on myös mahdollisuus kahdenkeskiseen keskusteluun.

Lomahakemuksia saa AsTeen toimistolta:

Sähköposti info@asumisterveysliitto.fi tai puhelin (03) 877 5410 / Pirjo Halme-Hoffren.

Lisäinformaatiota nettisivuillamme www.asumisterveysliitto.fi.

Loma-ajankohdat:

31.05.–05.06.2009

Seurantajakso 02.10.–04.10.2009

08.08.–13.08.2009

Seurantajakso 20.11.–22.11.2009

PALLE PAKSUKAISNALLEN YLLÄTYS

Osa III

Kuivitus Hasa Tuomisaari

Elo on auvoista uudessa rivitalossa. Amandan massu kasvaa ja vaikka pitäisi olla rauhallinen, Amanda haluaa kuitenkin hieman autella kotiaskareissa ja lähtee viemään roskat ulos. Yllättäen hän mennessään kompastuu ja kaatuu!

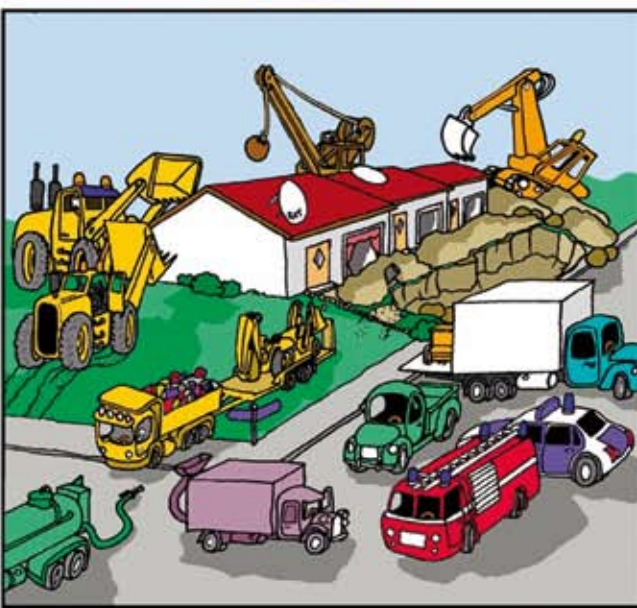
Amanda nousee katsomaan syytä ja huomaa jotakin pistävän nurmista esiin. Palle kiiruhtaa paikalle kuultuaan Amandan huudon ja tietää heti että nyt tarvitaan ammattilaista apuun. Palle tilaa kaivurin!

Kaivuri tuodaan lavetilla ja kaivaminen alkaa heti. Löytyy kaikenlaista roinaa ja Palle pyytää paikalle kaupungin väkeä, jotta saisi tietää, miksi tontilla on niin paljon roinaa.

Insinööriarmeija saapuu ja levittää karttansa talon seinää vasten ja mutisevat jotain keskenään. Sanovat sitten Pallelle ja kauhistuneelle Amandalle: - Näyttää siltä että kauan meiltäkin kadoksissa ollut myrkkyasema on vihdoinkin löytynyt! Koko paikka pitää heti purkaa ja kaikki maa-aines on vietävä puhdistukseen. Täällä ei kukaan voi asua enää päiväkään!

Palle saa vain vaivoin pidätettyä suuttumustaan ja sanoo Amandalle: - Pikkuinen, meidän on taas pakettava ja muutettava toiseen asuntoon...

Alkaa uuden kodin etsiminen...

Jatkuu

Onko asumisterveys ongelmasi?

VOIMAA VERTAISTUESTA

Voimaa vertaistuesta

Vertaistukiryhmät kokoontuvat Espoossa, Lahdessa, Tampereella ja Turussa noin 5 kertaa vuodessa. Vertaistukeen ovat tervetulleita kaikki, joilla on asumisterveysongelmia tai jo niistä selvinneet.

Kokoontumisajankohdista ilmoitetaan Asteen verkkosivuilla **www.asumisterveysliitto.fi**.

Tervetuloa!

Lisätietoja ja ilmoittautumiset vertaistukiryhmiin:
info@asumisterveysliitto.fi tai puh. (03) 877 540.

Voit ilmoittautua myös alla olevalla lomakkeella.

ASTEINFO-LEHTI • PALVELUKORTTI

Tilaus / muutosilmoitus / jäsenhakemus / ilmoittautuminen (tarpeeton yliviivataan) Lomakkeen voit täyttää myös osoitteessa www.asumisterveysliitto.fi	
Nimi	
Lähiosoite	
Postinumero ja -toimipaikka	
Puhelin	
Sähköposti	
Uusi osoite	
Päiväys ja allekirjoitus	
Tilaus/palaute/ilmoittautuminen ☐ Lahden ☐ Turun ☐ Itä-Suomen vertaistukiryhmään	
Asumisterveysliitto AsTe ry, Kaivokatu 5-7, 18100 Heinola • puh. (03) 877 540 • fax (03) 877 5450 Asteen henkilöjäsenmaksu on 20 euroa ja yhteisöjäsenmaksu 100 euroa/vuosi.	